

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

29 Kasım 2016 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/650)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/656)

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında TürkAkım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/788)

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı

29 Kasım 2016 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışişleri Komisyonu saat 15.31'de açıldı.

Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/650),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/656),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında TürkAkım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/788), GörüŐmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüŐülecek başka konu bulunmadığından saat 16.13'te toplantıya son verildi.

29 Kasım 2016 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.31

BAŞKAN: Taha ÖZHAN (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Cemalettin Kani TORUN (Bursa)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Hasan Basri KURT (Samsun)

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonunun 26’ncı Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 2’nci Toplantısını açıyorum.

3 uluslararası anlaşma görüşeceğiz. İlk sırada Rusya’yla imzalanan Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçların İadesi Anlaşması var. 2’nci sırada Rusya’yla Türkiye Cumhuriyeti topraklarında bulunan Rus defin yerleri ile Rusya Federasyonu topraklarında bulunan Türk defin yerleri hakkında uzunca bir zamandır bekleyen bir anlaşma var. Gündemin 3’üncü ve son sırasında yine, Rusya’yla imzalanan Türk Akımı Gaz Boru Hattı Projesi’ne ilişkin anlaşma var.

Basın mensuplarımıza teşekkür ediyorum. Onları, görüntülerini aldılarsa dışarıya davet ediyorum.

Gündemin 1’inci maddesine geçiyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/650)

BAŞKAN - Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/650) esas numaralı Tasarı 23 Aralık 2015’te Meclise sunulmuş, 18 Şubat 2016’da da Komisyonumuza gelmiştir.

Ben ilk sözü Dışışleri Bakanlığından Müsteşar Yardımcımız Sayın Murat Yavuz Ateş’e vermek istiyorum.

Buyurun.

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT YAVUZ ATEŞ –
Teşekkür ediyorum Sayın Başkanı.

Sayın Komisyon üyeleri, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşması Adalet Bakanımız Sayın Bekir Bozdağ ile Rusya Federasyonu Adalet Bakanı Aleksandr Kononov tarafından 1 Aralık 2014 tarihinde imzalanmıştı. Anılan anlaşma 2015 yılı Ekim ayında Rusya Devlet Başkanı Putin tarafından Dumaya onaylanmak üzere sevk edilmiş bulunuyor.

Anlaşmayla esas itibarıyla hem Rusya’nın hem de ülkemizin taraf olduğu 1957 tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi ve 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi’nin taraflar arasında uygulanmasının kolaylaştırılması amaçlanıyor. Bu çerçevede anlaşmayla adli

meselelere ilişkin yürürlükte olan ya da kaldırılmış mevzuat konusunda karşılıklı bilgi değişimi, belgelerin geçerliliği, gizlilik ve bilgi kullanımının kısıtlanması, tebligatlar, tarafların ve tanıkların dinlenmesi, tanık ve bilirkişilerin korunması ve suçluların iadesi konuları düzenleniyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Adalet Bakanlığından Müsteşar Yardımcımız Sayın Erol’u dinleyelim.

Kısaca alalım lütfen.

ADALET BAKANLIğI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA EROL – Sayın Başkan, sayın üyeler; sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Müsteşar Yardımcımızın da belirttiği gibi zaten çerçeve anlaşmayla adli yardımlaşma ve suçluların iadesi anlaşmasının detaylandırılarak işlemlerin daha kolaylaştırılmasını amaçlayan bir anlaşma.

Takdire sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen, soru sormak isteyen Komisyon üyemiz var mı diye bakıyorum; yok.

Tasarının tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE RUSYA FEDERASYONU ARASINDA CEZAI
KONULARDA KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA VE SUÇLULARIN İADESİ
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

TASARISI

MADDE 1- (1) 1 Aralık 2014 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/650) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın Komisyon Raporu hakkında İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci, Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Karaman Milletvekili Recep Şeker ve Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi’nin özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Taha Özhan

Malatya

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyemiz olursa lütfen 30 Kasım 2016 Çarşamba saat on ikiye kadar muhalefet şerhlerini lütfen büromuza iletinler.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyorum.

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/656)

BAŞKAN – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/656) esas numaralı Tasarı 23 Aralık 2015'te Meclise, 18 Şubat 2016'da da Komisyonumuza havale edilmiştir. Tasarı, tali komisyon olan Millî Savunma Komisyonunda 31 Mart 2016 tarihinde görüşülerek oy birliğiyle kabul edilmiş ve raporu Komisyonumuza gönderilmek üzere Meclis Başkanlığına sunulmuştur.

Ben, yine Sayın Dışışleri Müsteşarımıza söz vermek istiyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT YAVUZ ATEŞ – Sayın Başkan, değerli üyeler; Rusya Federasyonu'nun değişik bölgelerinde defnedilmiş olan Türk askerleri için şehitlik anıtı inşa edilmesi ve gerekli araştırmaların yapılabilmesi için 2009 yılında Millî Savunma Bakanlığımızdan gelen talep üzerine Moskova Büyükelçiliğimiz tarafından Rusya Federasyonu makamları nezdinde girişim yapılmıştı. Bu talebimiz üzerine Rusya Federasyonu'nca şehitlikler konusunda iki ülke arasında bir anlaşma imzalanması önerilmiş, tarafımızdan uygun bulunmuştur. Bu çerçevede hazırlanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşma 3 Aralık 2012 tarihinde Başbakanlar düzeyinde gerçekleştirilen Türkiye-Rusya Federasyonu Üst Düzey İşbirliği Konseyi 3'üncü toplantısında Dışışleri Bakanları tarafından imzalanmıştı. Rusya Federasyonu söz konusu anlaşmanın iç onay sürecini 11 Aralık 2013 tarihinde tamamladı. Söz konusu anlaşmayla, Rusya Federasyonu'nun Krasnoyarsk bölgesinde defnedilen Türk askerlerinin hatıratına hürmeten bir şehitlik anıtı inşa edilmesi ayrıca, Vladivostok, Petrovsk ve Kirov şehirlerinde bulunan Türk askerlerinin mezarlarının künye tespitlerinin yapılmasını müteakip bu şehirlerde de birer anıt inşa edilmesi, mezar kalıntıları bulunursa bulunan yerlerde şehitlik tesis edilmesi mümkün olabilecektir.

Diğer taraftan, Rusya Federasyonu'nun Samara bölgesinde Birinci Dünya Savaşı sırasında hayatlarını kaybeden Türk askerlerinin mezarları hakkında Kazan Başkonsolosluğumuz tarafından araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalar sonucunda da bazı bulgular elde edilmesi hâlinde buralarda da şehitlik yapılması mümkün olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben, sözü hemen Millî Savunma Bakanlığından Müsteşar Yardımcısı Sayın Bülbül'e vermek istiyorum.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL İHSAN BÜLBÜL – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2008 yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin başlatmış olduğu çalışmalar doğrultusunda Sayın Dışışleri Bakanlığı yetkilimizin belirttiği bilgilere ilave olarak Samara bölgesine 180 kilometre uzaklıkta Sızran şehrine esirlerin trenle götürüldüğü ve orada şehit olan askerlerimizin defnedildiği şehitlerin tespitine yönelik bir çalışma yapılması gerektiği yönünde bir çalışma var. 1853-1856 Kırım Savaşı’nda ve 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı’nda şehit olan askerlerimiz anısına Moskova yakınlarında bulunan Kaluga’da bir anıt inşa edilmesi düşüncesi var. Arşiv kayıtlarında Shkotovo’da şehitlerimizin olduğuna dair bilgilerin olduğu, Spassk-Dalny şehri ve Shkotovo köyünde Türk savaş esirlerine adanmış anıtların bulunduğu ve bu anıtların da onarılmasının sağlanması yönünde bir çalışma var. Ayrıca, Primorskiy eyaletinde Razane köyünde esir düşen Türk, Alman, Avusturya-Macaristan askerleri anısına yapılmış bir anıt olduğu tespit edilmiş ve bu anıtın da onarılması yönünde çalışmalar bulunmaktadır.

Türk topraklarında da Rusların değişik yerlerde definlerinin yapıldığı ancak defin yerleri hakkında kesin bilgi bulunmadığı, Macar askerleri anısına yapılmış anıtın olduğu, bu anıtın onarımı konusunda daha sonra değerlendirme çalışmalarının olduğu... Bu anlaşmanın Rus topraklarında daha önce vermiş olduğumuz şehitlerin defin işlemleri... Öncelikle, tabii, nerelerde şehitlerimizin defnedildiği ve bunların kimlik bilgilerinin ne olduğu ve tespitini müteakip de ilgili yerlerde anıt yapılmasının sağlanmasına hizmet edeceğini değerlendiriyoruz ve Dışışleri Bakanlığının görüşlerine katılıyoruz.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum ben de.

Bizim, yurt dışında 30’un üstünde, hatta 40’a yakın yerde şehitliğimiz var. İnşallah, bir an önce bu da hayata geçer.

Söz almak isteyen üyemiz var mı diye bakıyorum.

Buyurun.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, fevkalade önemli bir hadise. Bunu desteklemenin ötesinde bir şey yapılacak değil, bu Komisyon şüphesiz ki destekleyecek. Ancak, Sayın Millî Savunma Bakanlığının Sayın Müsteşar Yardımcısının verdiği bilgiler ışığında şunu anlıyoruz ki bu şehitlikler veyahut anıtlar Kırım Savaşı’yla 93 Harbi’ne ve Birinci Dünya Savaşı’na ait kalıntılarda falan olacak gibi bir bilgi edindim. Belki bu benim yanlış veya eksik anlayışımdır. Ancak, bizim, Osmanlı-Rus tarihi, savaşlarla asırlar boyu devam etmiş, savaşlar olmuş, savaşlar bizim burnumuzun dibine gelmiştir; Çeşme’ye gelmiştir, İstanbul’a Yeşilköy’e gelmiştir falan filan. ATASE yani Askerî Tarih Dairesi biraz daha çalışsa, Osmanlı arşivlerini biraz daha çalışsa ve müşterek bir çalışma yapılırsa, bazı tarihçilerimizle, Türk-Osmanlı-Rus askerî tarihini bilen bilim adamlarımızla müştereken bir çalışma yapılırsa da bunun biraz daha... Elbette buna “Hayır.” diyecek hâlimiz yok, evet gitsin de ama biraz da onları düşünmek lazım. Bu kapı açılmışken, böyle bir mutabakat hasıl olmuşken iki devlet arasında, biraz bunu teşmil etmek lazım yani daha geniş, tarihin bütün safhalarına. Çünkü, bu, çok mühim bir tarih, zengin bir tarihtir.

Benim söyleyeceğim bundan ibaretti Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ
ARASINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ TOPRAKLARINDA BULUNAN RUS DEFİN
YERLERİ İLE RUSYA FEDERASYONU TOPRAKLARINDA BULUNAN TÜRK DEFİN
YERLERİ HAKKINDA ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 3 Aralık 2012 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşma'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/656) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon Raporu hakkında Adana Milletvekili Talip Küçükcan, Rize Milletvekili Hasan Karal, İstanbul Milletvekili Ravza Kavakcı Kan ve Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Taha Özhan

Malatya

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz olursa lütfen 30 Kasım 2016 Çarşamba günü saat on ikiye kadar Komisyon büromuza iletinler.

Ben Millî Savunma Bakanlığı temsilcisi Müsteşar Yardımcısı Sayın Tuğgeneral İhsan Bülbül'e teşekkür ediyorum.

Diğer maddeye geçiyorum.

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türk Akım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/788)

BAŞKAN - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti arasında Türk Akım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşma'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarını

(1/788) esas numaralı Tasarı 24 Kasım 2016 tarihinde TBMM'ye sunulmuş ve aynı tarihte komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü ben, yine Dışışleri Bakanlığından Müsteşar Yardımcısı Sayın Ateş'e vermek istiyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT YAVUZ ATEŞ – Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türk Akım Gaz Boru Hattı Projesi'ne İlişkin Anlaşma 23'üncü Dünya Enerji Kongresi marjında 10 Ekim 2016 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Berat Albayrak ile Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Alexander Novak tarafından imzalanmıştır.

Türk Akım Gaz Boru Hattı Projesi, Rusya Federasyonu'ndan başlayarak Karadeniz üzerinden ülkemize ve devamında ülkemiz üzerinden komşu ülkelere kadar uzanan, her biri yıllık 15,75 milyar metreküp kapasiteli, deniz ve kara bölümlerinde inşa edilecek 2 boru hattından oluşan ve toplamda azami 31,5 milyar metreküp kapasiteye sahip yeni bir gaz boru hattı sistemidir.

İlk boru hattının ülkemizin iç doğal gaz tüketimine; ikinci hattın ise Rus gazının Avrupa pazarlarına ulaştırılmasına yönelik olması amaçlanmaktadır. Halihazırda Rus doğal gazının ülkemize arzı; Ukrayna, Romanya, Moldova ve Bulgaristan topraklarından geçerek Malkoçlar'a ulaşan "Batı Hattı" ve Karadeniz altından geçerek Samsun'a ulaşan "Mavi Akım Hattı" üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Rusya Federasyonu ve Ukrayna arasında yaşanan doğal gaz anlaşmazlıkları dolayısıyla ülkemizde de zaman zaman gaz sorunları yaşanmıştır. Projenin hayata geçirilmesiyle Rus doğal gazının üçüncü taraflardan kaynaklı muhtemel kesintilere maruz kalmadan doğrudan ülkemize ulaşması sağlanmış olacaktır.

Türk Akım Projesi kapsamında inşa edilecek boru hatlarından ülkemiz piyasasına yönelik olacak ilk hattın devreye alınmasıyla Batı Hattının ikame edilmesi öngörülmektedir. Diğer bir ifadeyle, projenin hayata geçmesiyle doğal gazda ülkemizin Rusya Federasyonu'na ilave bir bağımlılığı olmayacaktır. Avrupa pazarını hedef alan ikinci hattın yapılması konusundaki nihai karar henüz alınmıştır. Bu hattın yapılmasında her şeyden önce, Avrupa pazarlarından gelebilecek talep ile Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri ve Rusya Federasyonu arasındaki görüşmeler etkili olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sözü, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcisi Müsteşar Yardımcısı Sayın Bayraktar'a veriyorum.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ALPARSLAN BAYRAKTAR – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına aslında sayın müsteşar yardımcımız konuyu tüm yönleriyle özetlemiş oldu. Türkiye'nin enerji arz güvenliğine hitap etmesi itibarıyla önemli olan bu proje, 24 Kasım 2015'te yaşanan uçak kriziyle bir akamete uğrayan sürecin sonunda Bakanlığımız tarafından tekrar ele alınmış ve biraz önce ifade edildiği gibi Dünya Enerji Kongresi marjında da milletlerarası anlaşma hüviyetinde imza edilmiş ve Komisyonunuza şu anda gelmiş durumdadır.

İlave söyleyecek bir şeyim yok, sorular olursa cevaplayacağım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyemiz var mı diye bakıyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Çok teşekkürler değerli bilgiler için.

Şimdi, Sayın Başkanım, bu Türk Akımı Projesi aslında adında sadece “Türk” olduğunu inceledikten sonra karar verdik. Biz bununla ilgili de grup olarak muhalefet şerhimizi vereceğiz ama buna geçmeden kısaca bir bilgilendirmek istiyorum ve bazı soruları arkadaşlara yöneltmek istiyorum.

Türk Akımı Doğal Gaz Boru Hattı Projesi’nin Türkiye’nin Rusya’ya bağımlılığı bakımından anlamı nedir size göre? Bir de biliyorsunuz 2015 yılında ithal edilen toplam 48.4 milyar/küp doğal gazın yüzde 55,5’ünü Rusya’dan almıştık. 2016 yılında da ilk sekiz aylık durumda yaklaşık yine yüzde 55’ini Rusya’dan almış durumdayız, yani bu periyot değişmiyor. AB doğal gazda da yüzde 38 Rusya’ya olan bağımlılığını kırmak için devamlı önlemler alıyor ve kendini bu konuda bir sürü çalışmalara maruz bırakıyor. Biz de kendimizi gitgide iyice Rusya’ya bağlıyoruz. Bizim merak ettiğimiz, acaba bu tavizlerin sonu ne zaman gelecek? Gerçekten, bunun ülkemiz için ileriye dönük büyük bir problem olduğunu düşünüyoruz. Bir de yüzde 55 olan Rusya’ya bağımlılığımızı kırmak için neden önlem alma yerine bu bağımlılığı artıracak uygulamalara devam ediyoruz? Bu politikayla yani tek başına Rusya’ya yüksek oranlı bağımlılık almakla doğal gazdaki arz güvenliğimizi de tehlike altına atmış olmuyor muyuz, geçen tecrübelerden yaşadıklarımıza istinaden.

Aynı zamanda, bu anlaşma Batı’dan hızla uzaklaşma çabası içerisine giren ülkemizin Rusya’yla yakınlaşma çabasının diyeti midir? Bu da gerçekten önemli çünkü biz gördüğümüz kadarıyla Rusya’yla yani ne isteseler verecek duruma geldik. Biliyorsunuz, daha önce Hükümetin: “Ne isteseler verdik.”lerden sonra başımıza gelenleri biliyoruz, burada da gelmesinden ciddi derecede korkularımız var, onu da tekrar anlatmak istedik.

Bu anlaşmayla Rusya’ya çok önemli avantajlar sağladığımız açık, biz kendi adımıza bir avantaj burada bulamadık. Rus doğal gazının güvenli bir şekilde Batı pazarına ulaşmasına biz olanak sağlıyoruz. Rusya’nın Ukrayna’ya olan problemlerini engellemek için onun rahatlıkla Batı’ya Rus doğal gazını sağlamak için bizi de arada kullanıyorlar ve herhangi bir fiyat avantajı olmadan. Bize herhangi bir fiyat avantajı olacak mıdır, bir de onu sormuş olayım? Bunun karşılığında çok yüklü miktarda gaz aldığımız Rusya’dan doğal gaz fiyatlarının düşürülmesi neden talep edilmemiştir ya da indirim neden sağlanamamıştır?

Demin söyledim ama tekrar söyleyeyim: Uçak düşürme krizinden sonra Rusya’yla arayış düzeltmek için bu anlaşma Rusya’ya verilen tavizlerden birisi midir, başka hangi tavizler verilmiştir ya da verilmesi düşünülüyor?

Şimdi, Sayın Başkanım, bir de bir konu daha var, onu da izninizle hemen kısaca anlatayım: Kanun tasarısının gerekçesi olan metninde “Batı Hattı’ndan alınan gazın doğal gaz arzına ilişkin mevcut sözleşmelerin ticari şartları ve koşulları değişmeksizin Türk Akımı üzerinden ülkemize teslim edilmesi düzenlenmiştir.” diyor. Bu ifade, Türkiye’nin Türk Akımı’ndan temin edeceği doğal gazı Batı Hattı’ndan temin ettiği doğal gazla aynı fiyata alacağı anlamına mı geliyor?

Doğal gaz arzına ilişkin mevcut sözleşmelerin ticari şartları ve koşulları değişmeksizin Türk Akımı üzerinden ülkemize teslim edilmesi düzenlenmiştir.” diyor. Bu ifade Türkiye’nin Türk Akımı’ndan temin edeceği doğal gazı batı hattından temin ettiği doğal gazla aynı fiyata alacağı anlamına mı geliyor?

Bir de Türkiye’nin Türk Akımı’ndan alacağı doğal gazın fiyatında bir indirim, demin de sordum ama bu çok önemli çünkü daha önce bazı konuşmalarda bir indirim yapılacağı konuşuluyordu fakat biz baştan sona okuduk, hiçbir indirim, hiçbir şey göremedik. Bu konuda da açıklama sizden rica ediyoruz.

BOTAŞ ile Gazprom arasında fiyat konusunda bir anlaşma sağlanmış mıdır? Belki de sağlandı, biz burada görmedik, onu da tekrar rica edeceğim.

Bu anlaşmadan önce Rus gazının Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya iletmeyi amaçlayan Güney Akımı Projesi de gündemdedeydi ancak AB ile Rusya arasındaki anlaşmazlık nedeniyle Güney Akım Projesi iptal olunca Türk Akımı Projesi gündeme geldi. Fakat, Rusya ve AB arasındaki sorunlar Türk Akımı Projesi'yle nasıl çözülecektir? Bunu da biz öğrenmek istiyoruz.

3'üncü maddede kamulaştırmama ve millileştirme garantisi veriliyor. Söz konusu maddenin Türkiye'nin egemenlik haklarına ipotek koyabilecek boyutta bir ifade içerip içermediğine tam karar veremedik, o konuda da sizden bir bilgi rica ediyoruz.

Denizden geçen boru hatlarının Türkiye karasularında olan kısımlarına ilişkin boru hattının kurulması ve işletilmesine yönelik tüm aktivitelere getirilen vergi muafiyetleri var. Bunun karşısında Türkiye'nin sağladığı ekonomik faydalar nelerdir? Bu da bizim için önemli.

Hemen bitiriyorum Başkanım, zaman dolmak üzere.

BAŞKAN – Yok, buyurun, buyurun.

AHMET AKIN (Balıkesir) - Anlaşmada Kara Hattı 2'nin -kıyı köyden İpsala'ya gidecek hat yani bu- tarafların yüzde 50-50 ortaklıkla kuracakları şirketlerle yapılacağı belirtiliyor. Ancak, madde 8/ (3)'te ifade edildiği üzere, bu hattan gidecek doğal gazın kullanım hakkı Rus yetkili kuruluşlarına teslim ediliyor. Bu, Türkiye'yi bir doğal gaz "hub"ı olmaktan alıkoyan, taşıyıcı yapan bir durum değil midir size göre?

Bir de son olarak, Türk Akımı Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Kıyıköy'de karaya ulaşacaktır. Söz konusu proje Kıyıköy halkı ve çevre örgütleri tarafından protesto ediliyor. Trakya'daki çevre örgütleri bölgenin sit alanı içinde olduğunu ve kıyı şeridi boyunca döşenecek boru hattı için üçüncü köprü için kesilen ağaç sayısının yaklaşık 2 katının kesileceği söyleniyor. Bu tepkiler karşısında da Hükümetin düşüncesi nedir veya bunlar doğru mudur diyor, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Talip Bey, buyurun.

TALİP KÜÇÜKCAN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, ben Türk Akımı Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nin Türkiye için de özellikle enerji güvenliği açısından son derece önemli olduğu kanaatindeyim. Benden önceki sayın konuşmacının anlaşmayı "taviz" olarak tanımlamasının doğru olmadığını düşünüyorum. Çünkü, Türkiye kendisi enerji üretmeyen ancak enerjiye ihtiyacı olan ve diğer taraftan da dünya enerji kaynaklarının, özellikle petrol ve doğal gazın çok yakınında olan bir ülke. Bu açıdan stratejik bir konumda olduğumuzu ifade etmeliyim ve bu doğal gazın ve petrolün dünya piyasalarına aktarılması açısından da gidilebilecek belki en kısa, en ekonomik, en güvenli yol Türkiye. Bu aslında Türkiye'yi bir anlamda da enerji hem koridoru hem de "hub"ı olarak okumak gerekiyor yani bir ülke artık bu kadar fazla enerji kaynaklarının başka dünyalara, başka ülkelere gittiği bir yerde ise bunu bir avantaj olarak görmek lazım, bir bağımlılık olarak görmemek kanaatindeyim yani Rusya'yla yapılan anlaşmayı Türkiye'nin Rusya'yla ilişkilerinin normalleşme çabası olarak görmek ve bunu bir taviz olarak tanımlamak son derece yanlış. Türkiye TANAP'ı da biliyorsunuz imzaladı ve TANAP bu anlamda gerçekten de Türkiye'nin kendi ihtiyacı olan doğal gaz kaynaklarını çeşitlendirme açısından son derece önemli, bunu her hâlde bir taviz olarak göremeyiz.

Diğer taraftan, Türkiye şu anda İsrail'le normalleşiyor ve Doğu Akdeniz'deki doğal gaz rezervlerinin yine aynı şekilde dünya piyasalarına nereden gideceğine ilişkin pek çok soru var, bu da yine Türkiye'yi odak ülke hâline getiriyor. Bunu da İsrail'e verilen bir taviz olarak görmemek lazım, tam tersi, doğal gaz hatlarının veya petrol hatlarının Türkiye üzerinden dünyaya yayılması ve gitmesi

aslında Türkiye'yi dokunulmaz hâle getirecek en önemli güvence olarak karşımıza çıkıyor. Bunun ekonomik avantajları ve aslında küresel siyasetteki Türkiye'nin özgül ağırlığını artıracak boyutlarını da görmezden gelmemek lazım. Bunlar uzun vadeli planlar olarak düşünölmeli diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, Türkiye'nin İran'la olan ilişkilerinde bir yumuşama, bir yakınlık söz konusu, orada da biliyorsunuz hem doğal gaz hem de petrol kaynakları son derece yaygın.

Diğer taraftan, Hükümetinizin Ceyhan'da endüstri bölgesi inşa etmesiyle ilgili girişimlerde hızlanma söz konusu. Orada zaten Kerkük-Ceyhan-Yumurtalık Boru Hattı zaten çalışıyor. Ben bütün bunları Türkiye'nin avantajına görüyorum. O nedenle de bu doğal gaz boru hattı projesinin hayata geçirilmesinin Türkiye'nin hem siyasi hem de ekonomik çıkarları açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bayraktar, kısa kısa cevap alalım uzatmadan ama atlamayalım ki tekrar etmeyelim.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ALPERSLAN BAYRAKTAR – Sayın Başkanım, çok kısa özetlemeye çalışacağım.

Şimdi, doğal gazda Rusya'ya bağımlılığımızı artırıyor mu temel sakiyle sorulan soruyla alakalı... Aslında girizgâhta ifade ettiğimiz gibi, bu proje, Batı Hattı'ndan, Balkan Hattı'ndan Türkiye'ye gelen 14 bcm'lik gazın esas itibarıyla ikame edilmesini amaçlıyor. Özellikle, birinci hat Türkiye'ye gelecek, Türkiye'ye piyasasına hitap edecek hat 15,75 bcm kapasiteli olarak temelde bu 14 bcm'lik gazın ikame edilmesi. Bunu neden ikameye ihtiyaç duyuyoruz? Burada da transit ülke konumundaki ölkelerle, özellikle Ukrayna ile Rusya'nın yaşamış olduğu sıkıntıdan dolayı 31 Aralık 2019'da bitecek transit sözleşmenin uzamaması söz konusu. Rusya burada çok net bir tavır ortaya koydu ve bu tavırdan dolayı da Türkiye'nin oradan gelecek 14 bcm'lik gazı bir şekilde ikame etmesi gerekiyor. Neden? Çünkü, bu gazın hitap ettiği bölge, hepimizin malumu olduğu üzere, Trakya ve Marmara Bölgesi, İstanbul esas itibarıyla. Gerek endüstri gerek mesken ve gerekse de enerji üretimimizin en yoğun olduğu bu bölge ve dolayısıyla bu gazı teknik olarak burada mutlaka tedarik etmeniz gerekiyor. Dolayısıyla, yapılan boru hattı anlaşmasının birinci unsurunun bu çerçevede değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Avrupa Birliğiyle ilgili bir soru sordunuz; "Avrupa Birliği önlemler alıyor doğal gaz bağımlılığını azaltma yönünde." Ancak, biz bunun tam tersi uygulamalar olduğunu görüyoruz Avrupa Birliğinde. Özellikle, bu kadar Batı'yla, Avrupa Birliği ile Rusya'nın ilişkilerinin bu kadar gergin olduğu bir dönemde, Almanya'nın başını çektiği bir konsorsiyumun Nord Stream 2 Anlaşması'nı, Kuzey Akım 2 Anlaşması'nı, 55 bcm'lik bir ilave gazı Almanya'ya, Almanya üzerinden de Avrupa'ya getirdiğini görüyoruz. Dolayısıyla, Avrupa Birliği bu anlamda Rusya'ya bağımlılığımızı azaltıcı yönde bir adım atmıyor. Kaldı ki bu anlaşmanın ikinci boru hattı, Avrupa piyasasına hitap edecek hat yine Avrupa Birliğinin, Avrupa Birliği üyelerinin, üye ölkelerin vereceği kararlar neticesinde şekillenecek. Yani, eğer Avrupa Birliği Rusya'ya olan doğal gaz bağımlılığını azaltmak istiyorsa pekâlâ bu ikinci boru hattından gelecek gazla ilgili herhangi bir taahhütte bulunmayacaktır ve dolayısıyla böyle bir şey gerekecektir. Ama, bizim, bugüne kadarki Avrupa Birliğinin uygulamalarını gördüğümüz durumda, işte, Nord Stream, Kuzey Akım 2'de olduğu gibi, çok kısa bir zaman önce, birkaç hafta önce, Avrupa'daki önemli bir boru hattı olan Opal boru hattında Avrupa Komisyonunun verdiği kararı gördüğünüzde aslında bu bağımlılığın devam ettiğini görüyorsunuz. Orada, Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu Opal'de Gazprom'un ihaleye girip teklif verebileceği, ilave 12-13 bcm'lik daha gaz tedarik edebileceği

yönünde bir karar verdi. Dolayısıyla, burada Avrupa Birliğinin yapmaya çalıştığı, esas itibarıyla, gazı bollaştırarak piyasada gazın fiyatını düşürecek, gazı gazla rekabet ettirecek bir modele doğru gidiyor. En azından bizim şu andaki yapılan çalışmalarla ilgili gördüğümüz hadise bu.

Biraz önce, ilk konuşmamda izah etmeye çalıştım. Bu konu, 1 Aralık 2014'te, Sayın Putin'in Türkiye'yi ziyareti sırasında ilk gündeme geldi. Dolayısıyla, aslında proje, uçak krizinden çok daha önce başlamış, hatta fizibilite çalışmaları, inşaat çalışmalarıyla ilgili müsaadelerin o dönemde görüldüğü bir proje. Dolayısıyla, hani, ondan sonra gelişmiş bir proje değil. Bunu da belirtmekte fayda var.

İndirim konusuyla alakalı; gerek İstanbul'daki kongre marjında, imza töreninde Sayın Putin'in ifade ettiği gibi, indirim konusunda taraflar görüşüyorlar, zaten konu tahkimin konusu olmuş durumda ama tahkim olmadan da çözülebilmesi noktasında da karşılıklı görüşmeler devam ediyor.

Mevcut anlaşma şartlarıyla ilgili bir şey sordunuz. Mevcut anlaşma şartlarının biz sadece Türkiye'ye giriş noktasını değiştiriyoruz; yani Bulgaristan'dan Türkiye'ye giriş noktası değişiyor, artık Kıyıköy olacak. Dolayısıyla, herhangi bir gaz satın alma anlaşması, ilave yeni bir anlaşma yok. Yani, oradaki, batı hattındaki anlaşmalar aynen buraya gelmiş oluyor. Orada da BOTAŞ'ın örneğın anlaşmalarında 2021 yılına kadar süreleri söz konusu. Ondan sonrası ayrı bir müzakere süreci ve anlaşma sürecini gerektirir.

Şunu ifade etmeme müsaade edin: Bakanlık olarak, Sayın Bakanımızın da müteaddit defalar belirttiği gibi, gelen herhangi bir uluslararası projeye biz temelde üç prensip etrafında bakıyoruz:

Bunlardan bir tanesi; bu projenin taraflar için karşılıklı bir fayda getirmesi, fayda üretmesi.

İkinci temel prensip; gerek Türkiye'nin gerekse bölgenin enerji güvenliğine, arz güvenliğine katkı sağlayıp sağlayamadığı yönüyle bakıyoruz.

Bir üçüncü şey de; yine projelerin bölgesel barışa katkı sağlayıp sağlayamadığı noktasında da bir değerlendirme yapıyoruz, farklı alternatif gaz kaynaklarını da, farklı projeleri de bu çerçevede değerlendiriyoruz.

Bu bahsettiğimiz konudaki projenin de, bu, ifade ettiğimiz, özellikle arz güvenliği ve karşılıklı fayda temelinde önemli bir proje olduğunu düşünüyoruz.

İfade ettiğiniz vergi muafiyetleri hususları diğer bütün anlaşmalarda, gerek Rusya'yla daha önce 1996'da yapılmış Mavi Akım Anlaşması'nda gerek batı hattı için yapılmış bütün anlaşmalarda, (BTC) Bakü Tiflis Ceyhan Boru Hattı Projesi'nde, TANAP'ta, hepsinde mevcut olan ve esas itibarıyla sağladığımız vergi muafiyetleri projenin fizibilitesini, projenin yapılabilirliğini ve nihayetinde size dönecek gaz fiyatını, size sunulacak hizmetin bedelini etkileyen unsurlar. Bu nedenle ele alınıyor.

Kamulaştırmayla ilgili; "kamulaştırılmayacak" ifadesi yine burada yatırımın korunması... Yine bu anlamda da bir anlaşmamız var Rusya'yla, ikili anlaşmamız; Yatırımın Korunması Anlaşması çerçevesinde, standart olarak da yine diğer anlaşmalarda da yer alan unsurlardan bir tanesi.

Benim not aldığım sorular içerisinde bunlar var. İlave, eksik kalan bir şey varsa...

BAŞKAN – Sayın İhsanoğlu, buyurun.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önce iki müsteşarımıza da teşekkürlerimi, takdirlerimi ifade etmek istiyorum. Birinci soruda bunu ihmal ettim, ikinci soruda ihmal etmeyeyim. O bakımdan teşekkür ediyoruz.

Benim şimdi bu enerji hattıyla ilgili olarak biraz önce yapılan tartışmanın ve sizin verdiğiniz izahatın ışığında iki basit sorum var.

Birincisi: Bugünkü durum muvacehesinde Türkiye'ye gazının yüzde kaçını Rusya'dan geliyor? Yarın bu Türk Akımı doğal gaz boru hattı bittiği zaman bu yüzde ne kadar ne olacak? Onu lütfen cevaplandırınız, birinci husus bu.

İkinci husus: Sizin konuşmanızda yine bir suale cevaben dediniz ki "Özel fiyat meselesi." Yani, şimdi, Rusya bu projeden çok önemli stratejik bir kaldıraç sağlıyor Ukrayna'ya karşı, NATO'ya karşı, Batı'ya karşı. Ukrayna'dan akan hattı durduruyor değil mi? On yıllığına bizim buradan, bizim toprağımızdan geçen hattı ikame ediyor. Bu büyük bir siyasi ve stratejik bir avantajdır. Rusya gibi büyük bir devletin global boyuttaki politikalarını etkileyen bir şeydir ve bunun bir karşılığı yok mu bizim açımızdan? Yani niye biz bu kadar mühim bir şeyi karşılıksız yapıyoruz?

Bir de dediniz ki: "Fiyat meselesi; tahkim devam etmektedir." Peki, biraz önce yine konuşmanızda dediniz ki: "Bu proje çok eski, bu husus, uçak hadisesinin de önünde, tarihler de önünüzde, bayağı bir uzun hikâye." Niye bu tahkime kaldı da bu müzakerelerde çözülmedi? Yani tahkime gitmek bir risk değil mi? Halbuki siyasi müzakerelerde beş aşağı beş yukarı anlaşabilirsiniz. Tahkimde ya "ak" diyecektir ya "kara" diyecektir, ya "evet" diyecektir ya "hayır" diyecektir ve siz kaybedebilirsiniz, kazanabilirsiniz.

Bu iki basit soruyu rica edeyim. Yine, böyle, basit, anlayabilecek şekilde söylerseniz memnun olurum.

BAŞKAN – Sayın Bayraktar, kısaca alalım lütfen, toparlayalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ALPARSLAN BAYRAKTAR – Şimdi efendim, doğal gazda, 2016 ocak-eylül döneminde Rusya'dan aldığımız yaklaşık gaz 17 milyar metreküp, 16,99, yüzde 51'e tekabül ediyor. Şu andaki durum bu. Rusya'nın Ukrayna'yı baypas edip Türkiye üzerinden Avrupa'ya gidecek olması ve bu konuda elde ettiği stratejik avantajdan bahsediyorsunuz. Aslında bu avantaj şayet Avrupa Birliği veya Avrupa'daki ülkeler bu gazı almaya niyetlenirlerse böyle bir avantaj söz konusu olacak. Şu anda...

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Ama alternatifleri yok.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ALPARSLAN BAYRAKTAR – Şimdi, alternatifleri, işte, o zaman şeye geliyoruz, yani Rusya'nın kendi dışa bağımlılığını azaltma ile Avrupa Birliğinin azaltmayla alakalı stratejilerine. Alternatifleri aslında var. Şöyle var: Örneğin, işte, Doğu Akdeniz gazını konuşuyoruz. Önündeki en büyük engel Kıbrıs konusu, Kıbrıs problemi. Burada Avrupa Birliği herhangi bir siyasi irade koymuyor, alternatif var. Kuzey Irak'taki ciddi gaz kaynaklarından yine Türkiye üzerinden gaz tedarik edilebilir. Burada herhangi bir siyasi irade görmüyoruz. Türkmenistan gazının yine Azerbaycan ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya gitmesi söz konusu olabilir. Alternatifler mevcut ama burada yeterli siyasi irade koyup birtakım problemleri aşmak üzere bir adım atmadıklarını görüyoruz. Bizim değerlendirmemiz temel itibarıyla bu şekilde.

Tahkimle alakalı sorunuza şunu söyleyeyim: Tahkim sürecine uçak krizini yaşadıkdan sonra gidilmiş durumda. Ondan önce müzakereler devam ediyor idi, tahkime gitmeden, biraz önce sizin de ifade ettiğiniz gibi, anlaşma yoluna gidilmeye çalışılıyordu. Fakat, tahkim süreci veya ondan önceki anlaşma süreci şöyle: Taraflar aslında bir indirim üzerinde herkes hemen hemen hemfikir ama bunun oranıyla alakalı mutabık kalınmadığı için anlaşamadığımız durumda mecburen tahkime gitmek durumundasınız. Süreç de, tahkim süreci, bizim ikinci kez bu anlaşmayla alakalı müzakerelere başlamamızdan daha önce gidilmiş bir süreçti, yani hukuki süreç başlamıştı açıkçası. Bunu da böyle ifade edeyim.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Peki, Türk Akımı olunca yüzde kaç dendi? Bizden daha mı yukarı çıkacak, aşağı mı inecek?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ALPARSLAN BAYRAKTAR – Daha yukarı çıkmayacak efendim, yine 14 bcm olan... Şu anda batıdan 14 bcm alıyoruz, Karadeniz’den de direkt Mavi Akım, 1996’da yapılan anlaşma çerçevesinde 16 bcm alıyoruz, toplam kapasite 30 bcm. Bu 14’ü sadece, artık, 14’ten herhangi bir gaz akışı olmayacak, o 14 artık direkt olarak Marmara’ya 15.75 olarak gelecek, yani sadece 1,75’lik kapasitede bir artış söz konusu ama kontratta henüz bir artış yok yani.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Yani, bu siyasi avantajın bize sağladığı hiçbir şey yok, bunu mantık almıyor Başkanım. Yoksa, onun haricinde elbette...

TALİP KÜÇÜKCAN (Adana) – Rusya bize bağımlı hâle geliyor.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Ya, nerede bize bağımlı hâle geliyor?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ
ARASINDA TÜRKAKIM GAZ BORU HATTI PROJESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1.- 10 Ekim 2016 tarihinde İstanbul’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti arasında TürkAkım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşma’nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/788) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın Komisyon raporu hakkında; İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız, Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi ve Samsun Milletvekili Hasan Basri Kurt’un özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Taha Özhan

Malatya

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz bugün akşam sekize kadar muhalefet şerhlerini Komisyon bürolarına iletirlerse seviniriz.

Hükümet temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Bütçeden dolayı, muhalefet şerhlerini bugün erken alabilirsek ancak baskıya yetişeceğinden dolayı bu şekilde değiştirdik.

Dışışleri Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 2'nci toplantısını kapatıyorum.
Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 16.13

